

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 17 lutego 2023 r.

Poz. 314

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI I NAUKI¹⁾

z dnia 6 lutego 2023 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. c, d i g ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467, z 2020 r. poz. 1248, z 2021 r. poz. 1537 oraz z 2022 r. poz. 622 i 1705) w załączniku nr 1 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) wyrazy „Przedmioty w liceum ogólnokształcącym i technikum mogą być nauczane w zakresie podstawowym lub w zakresie rozszerzonym:
 - 1) tylko w zakresie podstawowym – przedmioty: muzyka, plastyka, historia i teraźniejszość, podstawy przedsiębiorczości, wychowanie fizyczne, edukacja dla bezpieczeństwa, wychowanie do życia w rodzinie, etyka;
 - 2) w zakresie podstawowym i w zakresie rozszerzonym – przedmioty: język polski, język obcy nowożytny, matematyka, język mniejszości narodowej lub etnicznej, język mniejszości narodowej – język niemiecki oraz język regionalny – język kaszubski, historia, geografia, biologia, chemia, filozofia, język łaciński i kultura antyczna, fizyka, informatyka;”
zastępuje się wyrazami „Przedmioty w liceum ogólnokształcącym i technikum mogą być nauczane w zakresie podstawowym lub w zakresie rozszerzonym:
 - 1) tylko w zakresie podstawowym – przedmioty: język łaciński, muzyka, plastyka, historia i teraźniejszość, wychowanie fizyczne, edukacja dla bezpieczeństwa, wychowanie do życia w rodzinie, etyka;
 - 2) w zakresie podstawowym i w zakresie rozszerzonym – przedmioty: język polski, język obcy nowożytny, matematyka, język mniejszości narodowej lub etnicznej, język mniejszości narodowej – język niemiecki oraz język regionalny – język kaszubski, historia, geografia, biologia, chemia, filozofia, język łaciński i kultura antyczna, fizyka, informatyka, biznes i zarządzanie;”;
- 2) w części „W czteroletnim liceum ogólnokształcącym i pięcioletnim technikum są realizowane następujące przedmioty:”:
 - a) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
„2a) język łaciński;”;
 - b) pkt 12 otrzymuje brzmienie:
„12) biznes i zarządzanie;”;

¹⁾ Minister Edukacji i Nauki kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 października 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji i Nauki (Dz. U. z 2022 r. poz. 18 i 1842).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 655, 1079, 1116, 1383, 1700, 1730 i 2089 oraz z 2023 r. poz. 185.

- 3) po części zatytułowanej „**Język obcy nowożytny**” dodaje się część zatytułowaną „**Język łaciński**” w brzmieniu:

„Język łaciński

Zasadniczym założeniem przedmiotu język łaciński nauczanego w liceum ogólnokształcącym i technikum jest uczenie rozumienia tekstów w języku łacińskim. Mając na uwadze realizację tego celu, w ramach tego przedmiotu przewidziano nauczanie leksyki (na podstawie słowników frekwencyjnych), która nie mieści się w celach kształcenia dla przedmiotu język łaciński i kultura antyczna. Pod tym względem podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie języka łacińskiego przypomina podstawę programową kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego (np. w zakresie liczby jednostek leksykalnych przewidzianych do opanowania na danym etapie edukacyjnym). W nauczaniu języka łacińskiego powinien być położony nacisk na rozbudowywanie słownictwa i poznawanie frazeologii.

Nauczanie języka łacińskiego, w oczywisty sposób, różni się jednak od nauczania języków obcych nowożytnych, co zostało odzwierciedlone w podstawie programowej. Należy podkreślić, że języki, wartości, idee, gatunki literackie i estetyczne smaki oraz kultura materialna starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu przez wieki wpływały, a w pewnej mierze do dziś wpływają na kształt świata cywilizacji zachodniej i nie tylko zachodniej. Chociaż jest to fakt znany, uczniowie rzadko mogą przekonać się o tym bezpośrednio na zajęciach z innych przedmiotów. Z tego względu nauczanie języka łacińskiego ma wzbogacać w powyższym zakresie informacje na temat starożytnego świata, które uczniowie uzyskują przede wszystkim na zajęciach z innych przedmiotów humanistycznych. Język łaciński był też pierwszym językiem nauk biologicznych, a jego leksyka jest obecna w pojęciach fizycznych i chemicznych.

Cechą kultury europejskiej i każdej żywej kultury jest kultywowanie własnego dziedzictwa. Język łaciński jako nośnik ważnej tradycji jest kodem dostępu nie tylko do dziedzictwa grecko-rzymskiego antyku, lecz także do kultury, nauki i literatury czasów późniejszych. W związku z powyższym w podstawie programowej kształcenia ogólnego podkreślono wagę języka łacińskiego nie tylko w średniowieczu i renesansie, lecz także w czasach Isaaca Newtona, o czym rzadko się pamięta. W szerszym wymiarze chodzi o podkreślenie, że język łaciński może być traktowany jako przedmiot *par excellence* humanistyczny, którego podstawowym zadaniem nie jest dostarczenie praktycznych umiejętności gotowych do wykorzystania na rynku pracy albo w życiu codziennym, co nie znaczy, że humanistyka nie jest w ogóle praktyczna.

Język łaciński jako przedmiot humanistyczny ma jednak przede wszystkim poszerzać horyzonty intelektualne, rozwijać myślenie dyskursywne, uczyć wrażliwości na tradycję i szacunku dla kultury i dokonań wieków minionych oraz rozwijać świadomość przynależności do wspólnoty kulturowej, której przedstawicielami byli Cyceon, Owidiusz, Tomasz z Akwinu, Erazm z Rotterdamu, Jan Kochanowski, Andrzej Frycz Modrzewski, Mikołaj Kopernik i setki tysięcy innych ludzi przez ponad 2000 lat myślących i piszących w języku łacińskim oraz wybitni Grecy, których dzieła wpłynęły na cywilizację europejską w dużej mierze przez pośrednictwo kultury i języka łacińskiego. Biorąc również pod uwagę fakt, że ogromna część polskiego dorobku kulturowego została spisana i przekazana za pośrednictwem języka łacińskiego, poznawanie go pozwoli na lepsze zrozumienie polskiej historii i literatury.

Przewidziano dwa warianty podstawy programowej języka łacińskiego w liceum ogólnokształcącym i technikum – dla uczących się tego języka od podstaw i dla kontynuujących naukę po szkole podstawowej.”;

- 4) uchyla się część zatytułowaną „**Podstawy przedsiębiorczości**”;
- 5) po części zatytułowanej „**Podstawy przedsiębiorczości**” dodaje się część zatytułowaną „**Biznes i zarządzanie**” w brzmieniu:

„Biznes i zarządzanie

Zmienność i złożoność współczesnego świata stawiają szczególne wyzwania przed młodzieżą, która musi posiadać ugruntowane kompetencje przedsiębiorcze, aby móc sprostać tym wyzwaniom. Głównym celem przedmiotu jest wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności oraz kształtowanie postaw, które pozwolą na aktywne działanie i odnoszenie sukcesów na różnych polach – nie tylko w wymiarze biznesowym, lecz także prywatnym, rodzinnym, zawodowym i społecznym.

Złożoność otaczającej nas rzeczywistości sprawia, że zakres treści kształcenia przedmiotu stanowi syntezę wybranych elementów wiedzy z zakresu zarządzania, w tym szczególnie zarządzania projektami, ekonomii, finansów osobistych, funkcjonowania rynku pracy, socjologii, psychologii i prawa. W ramach przedmiotu uczniowie zapoznają się z podstawowymi kategoriami, mechanizmami i procesami ekonomicznymi oraz ich uwarunkowaniami instytucjonalnymi, behawioralnymi, kulturowymi i rynkowymi. Postawy przedsiębiorcze i wspierające je umiejętności powinny zatem wynikać pośrednio z tej wiedzy. W procesie kształcenia uczniowie dowiadują się, jak – podejmując indywidualne wybory – działać przedsiębiorczo (w tym prowadzić własny biznes), a zarazem być społecznie odpowiedzialnym. Treści kształcenia przedmiotu uwzględniają kompetencje w zakresie przedsiębiorczości jako kompetencji kluczowej. Uzasadnia to konieczność przyjęcia szeroko zakrojonej koncepcji przedmiotu, która zakłada, że dzięki wyposażeniu uczniów w wiedzę ekonomiczną i finansową kształtuje się ich umiejętności elastycznego zachowania na rynku pracy i zarządzania oraz rozwija cechy przywódcze. Niezmiernie ważne jest także kształtowanie u uczniów szacunku do wartości będących fundamentem gospodarki rynkowej i społecznie odpowiedzialnego biznesu, a także postaw etycznych i gotowości do ich przestrzegania w życiu.

Efekty kształcenia dla przedmiotu biznes i zarządzanie w zakresie podstawowym są ukierunkowane głównie na kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych (w tym zarządzania sobą i finansami osobistymi) oraz związane z podstawowymi umiejętnościami dotyczącymi analizy elementów otoczenia biznesowego pod kątem identyfikacji możliwych szans na uruchomienie własnej działalności gospodarczej, ale również z przygotowaniem do wejścia na rynek pracy. Natomiast efekty kształcenia dla przedmiotu biznes i zarządzanie w zakresie rozszerzonym koncentrują się na opracowaniu planu przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego, a następnie realizowaniu projektu zespołowego, co pozwoli pogłębić kompetencje przywódcze (w tym kierowania zespołem projektowym) i umiejętności zarządzania przedsiębiorstwem, a także rozszerzonej analizy otoczenia społeczno-gospodarczego w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości.

Realizacja zakładanych celów przedmiotu wymaga stosowania w procesie edukacyjnym nowoczesnych metod kształcenia, w tym uczenia się przez działanie, oraz środków dydaktycznych wykorzystujących nowe technologie i narzędzia cyfrowe.”;

- 6) w części zatytułowanej „**JĘZYK POLSKI ZAKRES PODSTAWOWY I ROZSZERZONY**”, w części zatytułowanej „Treści nauczania – wymagania szczegółowe”, po części zatytułowanej „Zalecane dzieła teatralne i filmowe:”, dodaje się część zatytułowaną „Zalecane gry o walorach edukacyjnych:” w brzmieniu:

„Zalecane gry o walorach edukacyjnych:

- 1) „This War of Mine” (11BitStudios);
- 2) „Gra Szyfrów” (Instytut Pamięci Narodowej).”;

- 7) po części zatytułowanej „**JĘZYK OBCY NOWOŻYTNY**” dodaje się część zatytułowaną „**JĘZYK ŁACIŃSKI**” w brzmieniu:

„JĘZYK ŁACIŃSKI

ZAKRES PODSTAWOWY

Wariant – nauka języka od podstaw

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. W zakresie kompetencji językowych.

1. Znajomość gramatyki i słownictwa języka łacińskiego oraz umiejętność rozumienia i tłumaczenia tekstu łacińskiego przy pomocy słownika łacińsko-polskiego.
2. Świadomość relacji między językami używanymi w Europie.

II. W zakresie kompetencji kulturowych.

1. Znajomość faktów dotyczących twórczości wybranych ważnych autorów piszących po łacinie od starożytności do czasów nowożytnych oraz wybranych autorów starogreckich.
2. Znajomość wybranych ważnych zjawisk z zakresu kultury antycznej oraz tradycji antyku w kulturze polskiej i światowej.
3. Znajomość wybranych pojęć i terminów naukowych oraz ich grecko-rzymskiego rodowodu.

III. W zakresie kompetencji społecznych.

1. Rozumienie dziedzictwa antyku grecko-rzymskiego jako ideowego i materialnego fundamentu cywilizacji zachodniej i kultury polskiej.
2. Świadomość długiego trwania wartości zrodzonych na podłożu kultur greckiej i rzymskiej, wzbogaconych o pierwiastek judeochrześcijański.
3. Świadomość przynależności do kultury ukształtowanej w dużym stopniu przez tradycję grecko-rzymską.
4. Świadomość celowości nauczania przedmiotów humanistycznych, nakierowanych na zakorzenienie w tradycji, ocalenie i aktualizowanie istotnych z historycznego punktu widzenia wartości, postaw i idei.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. W zakresie kompetencji językowych. Uczeń:

- 1) zna około 1000 najczęściej używanych łacińskich wyrazów (według słownika frekwencyjnego opartego na korpusie tekstów klasycznych);
- 2) rozpoznaje następujące formy z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
 - a) formy fleksyjne rzeczowników regularnych deklinacji I–V oraz najczęściej używanych rzeczowników nieregularnych (np. *deus*, *locus*, *domus*, *Iuppiter*, *vis*, *dies*),
 - b) formy fleksyjne przymiotników deklinacji I–III w stopniu równym, wyższym i najwyższym,

- c) formy przysłówków w stopniu równym, wyższym i najwyższym,
 - d) formy fleksyjne zaimków osobowych i dzierżawczych oraz zaimków: *hic, ille, iste, is, idem, ipse, qui, quis, quidam, quisque* oraz zna zasady ich użycia,
 - e) formy fleksyjne liczebników głównych i porządkowych 1–100 oraz setki i *mille*,
 - f) formy podstawowe czasowników koniugacji I–IV oraz:
 - formy trybu rozkazującego czasu teraźniejszego strony czynnej i biernej (*imperativus praesentis activi et passivi*),
 - formy bezokolicznika czasu teraźniejszego (*infinitivus praesentis activi et passivi*) i przeszłego dokonanego (*infinitivus perfecti activi et passivi*),
 - formy trybu orzekającego w stronie czynnej i biernej czasu: teraźniejszego (*indicativus praesentis activi et passivi*), przeszłego dokonanego (*indicativus perfecti activi et passivi*), przeszłego niedokonanego (*indicativus imperfecti activi et passivi*), przyszłego (*indicativus futuri I activi et passivi*) i zaprzęzłego (*indicativus plusquamperfecti activi et passivi*),
 - formy trybu łączącego (*coniunctivus*) dla wszystkich czasów w stronie czynnej i biernej,
 - formy imiesłów: *participium praesentis activi, participium perfecti passivi, participium futuri passivi*,
 - g) wymienione w lit. f formy najczęściej używanych czasowników nieregularnych: *esse, fieri, ire, ferre, velle, nolle* oraz ich najczęściej występujące *composita*,
 - h) podstawowe przyimki i ich rekcję,
 - i) *gerundium*;
- 3) rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
- a) zdania z orzeczeniem imiennym,
 - b) strukturę składniową zdania w stronie czynnej i biernej,
 - c) konstrukcję składniową *accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo, ablativus absolutus, coniugatio periphrastica passiva*,
 - d) funkcje składniowe i semantyczne przypadków: *dativus possessivus, ablativus temporis, ablativus instrumenti, nominativus i accusativus duplex, dativus auctoris, genetivus partitivus, ablativus comparationis*,
 - e) spójniki zdań współrzędnych,
 - f) zdania podrzędne: zdania okolicznikowe celu, przyczyny, przyzwolenia, czasu, zdania warunkowe, skutkowe i dopełnieniowe,
 - g) bezprzyimkowe użycie nazw miast;
- 4) potrafi posługiwać się podstawową łacińską terminologią gramatyczną i podać polskie odpowiedniki łacińskich określeń gramatycznych;
- 5) rozróżnia najważniejsze warianty wymowy łacińskiej;
- 6) rozumie wypowiedzi pisemne w języku łacińskim:
- a) określa główną myśl tekstu,
 - b) znajduje w tekście określone informacje,
 - c) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu,
 - d) układa informacje w określonym porządku;
- 7) rozumie znaczenie najczęściej używanych łacińskich zwrotów i sentencji oraz paremii, a także podstawowy sens łacińskich inskrypcji obecnych w przestrzeni publicznej i krótkich cytatów łacińskich pojawiających się w tekstach polskich;
- 8) korzysta ze źródeł informacji dotyczących języka łacińskiego (np. słowników, baz danych), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- 9) potrafi przełożyć tekst łaciński na język polski przy pomocy słownika łacińsko-polskiego i z zachowaniem polskiej normy językowej;
- 10) posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami oraz wpływu języka łacińskiego na języki nowożytnie).

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Uczeń posiada wiedzę na temat kultur i społeczeństw antycznych i późniejszych, korzystających z dorobku antycznego, w następujących obszarach:

1. Osoby:

- 1) bogowie: kanon bóstw greckich i rzymskich (tradycja i recepcja);
- 2) herosi, heroiny i inne postacie mitologiczne: Achilles, Antygona, Dedal i Ikar, Edyp, Eneasz, Helena, Herakles, Kasandra, Medea, Meduza, Midas, Narcyz, Niobe, Odyszeusz, Orfeusz, Penelopa, Perseusz, Prometeusz, Romulus i Remus, Sfinks, Sybilla, Syzyf, Tezeusz;
- 3) wodzowie i politycy: Solon, Perykles, Aleksander Wielki, Hannibal, Scypion Afrykański, Cezar, Cyceeron, Oktawian August, Liwia, Trajan, Dioklecjan, Konstantyn Wielki;
- 4) poeci: Homer, Herjod, Safo, Ajschylos, Sofokles, Eurypides, Katullus, Wergiliusz, Horacy, Owidiusz, Petrarca, Jan Kochanowski;
- 5) prozaicy: Tukidydes, Demostenes, Cyceeron, Liwiusz, Augustyn, wybrani polscy kronikarze łacińskojęzyczni;
- 6) filozofowie: Pitagoras, Sokrates, Platon, Arystoteles, Epikur, Seneka, Tomasz z Akwinu;
- 7) artyści: Fidiasz, Poliklet, Myron, Lizyp;
- 8) uczeni: Hipokrates, Abelard i Heloiza, Erazm z Rotterdamu oraz inni wybrani przedstawiciele humanizmu renesansowego, Mikołaj Kopernik, Andrzej Frycz Modrzewski, Isaac Newton.

2. Miejsca:

- 1) świątynie, sanktuaria, wyrocznie: Delfy, Delos, Efez, Eleus, Epidauros, Kume;
- 2) Akropol i agora ateńska;
- 3) Kapitol i forum rzymskie;
- 4) Biblioteka i Muzejon w Aleksandrii.

3. Wydarzenia:

- 1) święta: Panatenaje, Wielkie Dionizje, Saturnalia;
- 2) igrzyska olimpijskie, rzymskie *ludi*;
- 3) powstanie demokracji ateńskiej;
- 4) upadek republiki rzymskiej;
- 5) powstanie cesarstwa rzymskiego.

4. Pojęcia:

- 1) filologia, gramatyka, retoryka;
- 2) *virtus (arete)*, *ars (techné)*, *otium (scholé)* i *negotium*;
- 3) demokracja, republika;
- 4) *mos maiorum*, *gravitas*, *ambitio*, kandydat, patron i klient;
- 5) *logos*, *credo*;
- 6) kanon i złoty podział;
- 7) epos, heksametr, epigram, elegia, tradycja oralna.

III. W zakresie kompetencji społecznych. Uczeń:

- 1) dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik);
- 2) współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych);
- 3) dostrzega wagę systematyczności i dokładności w poznawaniu języka obcego;
- 4) wykształca w sobie postawę otwartości na wyzwania intelektualne i uczy się pokonywać trudności w mierzeniu się z nimi;
- 5) dostrzega i docenia rolę języka łacińskiego oraz kultury starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu w kształtowaniu języków i kultur czerpiących z dziedzictwa antyku;
- 6) potrafi zdystansować się wobec stereotypów oraz własnych przesądów.

**Aby czytać dalej, potrzebujesz pełnego dostępu.
Przeglądaj wszystkie materiały w ramach abonamentu lub prenumeraty.**

Korzyści:

- nielimitowany dostęp do treści,
- aktualizacje materiałów w niezbędnikach, nawet do 2 razy w tygodniu,
- e-czasopisma w nowej, wygodnej formie,
- dodatkowe materiały i wzory dokumentów do pobrania,
- dostęp do porad cenionych ekspertów i praktyków,
- zniżki na kolejne produkty, szkolenia i webinary

i znacznie więcej...

**Zamów na: www.oficynamm.pl
lub skontaktuj się z nami: 800 702 902, bok@oficynamm.pl**